

ВІДГУК

офіційного опонента В. Г. Лисанюка на дисертаційну роботу Шарапанюк О.С. «Продуктивність відсадкового маточника підщеп яблуні залежно від субстрату й обробки регулятором росту в Правобережному Лісостепу України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук із спеціальності 06.01.07 – плодівництво

Яблуня є основною плодовою культурою в нашій країні. Це зумовлено сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами для її вирощування в більшості регіонів, а також традиціями місцевого населення. Для закладання сучасних садів з інтенсивними технологіями вирощування необхідно вирощувати якісний садивний матеріал. Для цього потрібно мати науково обґрунтовані технології вирощування садивного матеріалу, зокрема клонових підщеп.

Дослідження виконано за тематичним планом Уманського національного університету садівництва (УНУС), програма „Удосконалення існуючих та розробка нових технологій вирощування садивного матеріалу, плодів, ягід і винограду в Правобережному Лісостепу України” (ДР № 0111U001928).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Мета дослідження сформульована правильно, чітко поставлені завдання і використання сучасних методологічних підходів щодо планування дослідження і їх виконання обумовили переконливість результатів, що дає підстави визнати, що мета дисертаційної роботи в ході виконання дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою працею. Винесені на захист наукові положення, а також висновки й рекомендації, сформульовані в дисертації, логічно випливають з глибокого аналізу результатів досліджень. Вони цілком обґрунтовані, не викликають сумнівів, а їхня достовірність підтверджена статистичним аналізом дослідних даних.

Тема роботи, об’єкт та предмет дослідження, її зміст, а також положення

та висновки відповідають паспорту спеціальності 06.01.07 – плодівництво. У дисертаційній роботі містяться раніше не захищені наукові положення. Текст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертації.

3. Наукова новизна і практична цінність роботи. Виконані дослідження відзначаються науковою новизною і значною практичною цінністю. Автором рецензованої роботи в умовах Правобережного Лісостепу України вивчено особливості росту підщеп яблуні М.9 Т337 та 54-118 й удосконалено технологію їх вирощування шляхом застосування регулятора росту та субстрату для підгортання. Встановлено економічну доцільність застосування регулятора росту та субстрату для підгортання.

За результатами досліджень у 2019 р. результати досліджень запроваджено в навчально-виробничому відділі Уманського НУС і ТОВ «Підгур'ївське» Первомайського району Миколаївської області.

4. Повнота викладу результатів в опублікованих працях. Порівняльний аналіз тексту дисертації, автореферату і опублікованих праць засвідчує повноту викладу результатів досліджень у 12 наукових працях. Основні положення дисертаційної роботи висвітлено в п'яти статтях у фахових виданнях України, одна у наукових періодичних виданнях іншої держави, і шести тезах доповідей на наукових конференціях.

Головні наукові положення та результати виконаних експериментальних досліджень у достатній мірі висвітлено в опублікованих працях і відповідають за змістом і формою вимогам, що ставляться до останніх.

5. Оцінка змісту дисертації.

Дисертаційну роботу викладено на 213 сторінках комп'ютерного набору, у тому числі 162 – основного тексту, що включає вступ, п'ять розділів, висновки, рекомендації виробництву, в роботі 14 додатків, 36 таблиць, 46 рисунків і фото та документи з впровадження. У списку використаних джерел 165 позицій, з них 15 – латиницею.

У розділі 1 «Особливості вирощування садивного матеріалу клонових підщеп яблуні» (огляд літератури) подається огляд літератури, у якому проаналізовано результати експериментальних досліджень і теоретичні висновки вітчизняних і зарубіжних вчених щодо впливу застосування регуляторів росту та субстратів у розсадництві. На основі аналізу джерел літератури встановлено недостатню вивченість питань збільшення обсягів товарної продукції при зниженні трудозатрат, оптимізації елементів технології вирощування та сформульовано основні напрями досліджень.

У розділі 2 «Місце, умови, об'єкти і методика проведення досліджень» детально описано метеорологічні та ґрунтові умови регіону. Зокрема висвітлено фізичну, фізико-хімічну та агрохімічну характеристику ґрунту дослідного поля. Наведено основні методи досліджень, схеми дослідів, характеристики досліджуваних підщепи. Проаналізувавши розділ можна стверджувати, що дисертант правильно вибрав, освоїв і використав ряд методик для розв'язання поставлених завдань.

У розділі 3 «Особливості росту і продуктивність відсадкового маточника підщеп яблуні 54-118 залежно від обробки маточних рослин регулятором росту КАНО» автором наводяться результати експериментальних досліджень впливу обприскування основи маточних рослин вегетативно розмножуваної підщепи 54-118 10% розчином КАНО та встановлено покращення параметрів надземної частини, кореневої системи і листової поверхні з максимальними значеннями за норми витрати 2,0 мл/л. Максимальний загальний вихід та вихід стандартних відсадків забезпечує обробка основи відростаючих пагонів маточних рослин підщепи 54-118 10% розчином КАНО з нормою витрати 1,0 мл/л.

У розділі 4 «Особливості росту і продуктивність відсадкового маточника підщеп яблуні М.9 та 54-118 залежно від субстрату для підгортання» висвітлено результати застосування субстрату з різним вмістом пінополістиролових гранул для підгортання підщеп М. 9 і 54-118 у

маточнику та його сприяння збільшенню збільшенню облистяності пагонів, площі і товщини листкової пластинки, асиміляційної поверхні та відносної маси хлорофілу, довжини і кількості коренів, довжини кореневої системи і зони окорінення, сумарної довжини коренів.

Автором встановлено, що у середньому за роки досліджень максимальний загальний вихід відсадків М.9 виявлено на субстраті з 25% вмістом гранул, а для підщепи 54-118 із застосуванням субстрату з вмістом гранул 50%

У розділі 5 «Економічна ефективність агрозаходів з підвищення продуктивності маточних насаджень клонових підщеп яблуні М.9 і 54-118» доведено можливість здешевлення виробництва підщеп яблуні за покращення їх товарних якостей. Дані таблиць 5.1-5.2 засвідчують, що найвищий рівень рентабельності у досліді 1 отримано за обприскування основи маточних рослин КАНУ з нормою витрати 1,0 мл/л, а у досліді 2 більший економічний ефект отримано за вирощування відсадків підщепи М.9 з використання субстратів з вмістом гранул 50 і 75% та для підщепи 54-118 – за використання субстрату з вмістом пінополістиролових гранул 50%.

Висновки – логічні, а робота легко читається та достатньо ілюстрована рисунками.

Загальні зауваження і побажання до дисертації. За загальної позитивної оцінки виконаної роботи в ній мають місце ряд зауважень, зокрема:

1. в дисертації не приведено даних про екологічну безпеку пінополістиролових гранул, як впливають вони на оточуюче середовище, зокрема про життєдіяльність мікроорганізмів ґрунту. Можливий строк їх розпаду та безпечність продуктів розпаду;
2. в таблиці 3.10 товарна сортність відсадків підщепи 54-118 приведена в абсолютних величинах. Для більш наглядного порівняння варто було б привести вихід першого сорту, другого та нестандартних у відсотках;

3. в таблиці 4.1 приведена залежність висоти відсадків від вмісту пінополістиролових гранул в тирсі. На мою думку більш коректно і правильно: «Залежно від вмісту гранул в тирсовополістироловому субстраті». Теж саме в назвах таблиць 4.2, 4.3, 4.4, 4.5, 4.6 і далі в таблицях по тексту;
4. висновки дисертації перевантажені цифровим матеріалом та їх кількістю. Так як висновки в тексті дисертації приводяться по кожному розділу зокрема, то в заключній частині вони б мали бути чіткими, коротшими, лаконічними і більш доступними для сприйняття, а не перевантажені інформативним матеріалом;
5. рекомендації щодо використання досліджень короткі і не відображають в повній мірі одержані результати, які мають бути корисними для виробництва;
6. список використаної літератури варто було б викласти в алфавітному порядку;
7. список використаної літератури варто було б викласти в двох розділах: 1 – публікації українською та російською мовами, 2 – іноземні видання на латиниці чи іншій мові оригіналу.

Загальний висновок. Не зважаючи на вказані зауваження, робота заслуговує позитивної оцінки. Дисертація Шарапанюк О.С. на тему «Продуктивність відсадкового маточника підщеп яблуні залежно від субстрату й обробки регулятором росту в Правобережному Лісостепу України» є закінченою самостійною науковою працею, структура та зміст її розділів у повній мірі висвітлюють проблему, на вирішення якої були спрямовані дослідження. Дослідження виконано згідно з сучасними методиками дослідної справи, їх достовірність доведена статистичними обрахунками. За результатами досліджень здобувачем сформульовано наукові положення, зроблено висновки, розроблені рекомендації виробництву

Експериментальний матеріал та висновки, наведені в авторефераті,

ідентичні з дисертаційною роботою.

У цілому дисертаційна робота Шарапанюк Ольги Сергіївни «Продуктивність відсадкового маточника підщеп яблуні залежно від субстрату й обробки регулятором росту в Правобережному Лісостепу України», відповідає вимогам 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її автор Шарапанюк О.С. заслуговує присудження наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.07 — плодівництво.

Офіційний опонент — доктор сільськогосподарських наук, професор, заступник директора по науково-виробничій роботі Національного наукового центру «Інститут механізації та електрифікації сільського господарства»

Лисанюк В.Г.

